

केंद्र पुरस्कृत कृषी उन्नती योजनेंतर्गत कृषी
यांत्रिकीकरण उपअभियान सन २०१५-१६ मध्ये
राज्यात राबविण्यासाठी केंद्र शासनाने वितरित
केलेल्या निधीस वित्तीय मान्यता देणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: कृयांउ-१०१५/प्र.क्र.१०५/४-अ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक

मंत्रालय विस्तार, मुंबई- ४०० ०३२

तारीख: १५ सप्टेंबर, २०१५

वाचा

- १) शासन निर्णय क्रमांक: कृयांउ-१०१४/प्र.क्र.१२४/४-अ, दिनांक ०३ जून, २०१४ ,
- २) शासन निर्णय क्रमांक: कृयांउ-१०१५/प्र.क्र.१०५/४-अ, दिनांक १० जुलै, २०१५ ,
- ३) केंद्र शासनाने उपअभियानासंदर्भात <http://farmtech.gov.in> या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून दिलेल्या मार्गदर्शक सूचना
- ४) केंद्र शासनाचे उप सचिव (एम अँड टी) यांचे पत्र क्र. ३-१/२०१५-M&T (I&P), दि. १६ जून, २०१५ (तीन पत्रे)
- ५) केंद्र शासनाचे उप सचिव (एम अँड टी) यांचे पत्र क्र. ३-१/२०१५-M&T (I&P), दि. १० जुलै, २०१५ (दोन पत्रे)
- ६) केंद्र शासनाचे अवर सचिव (एम अँड टी) यांचे पत्र क्र. ३-१/२०१५-M&T (I&P), दि. २८ जुलै, २०१५
- ७) वित्त विभागाचे शासन परिपत्रक क्रमांक अर्थसं-२०१५/प्र.क्र.८५/अर्थ-३, दि. १७ एप्रिल, २०१५ व दि. ३० जून, २०१५
- ८) कृषी आयुक्तालयाचे पत्र क्र. जा.क्र./ कृ.या.उ.अ./२०१५-१६/प्र.वित्तीय/गु.नि.-५/१९८/२०१५ दि. ०२ जुलै, २०१५

प्रस्तावना

केंद्र शासनाने बाराव्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये सन २०१४-१५ पासून कृषि विस्तार व तंत्रज्ञान अभियान राबविण्याचे निश्चित केले आहे. सदर अभियानांतर्गत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियानाचा अंतर्भाव केला होता. तथापि, सन २०१५-१६ पासून केंद्र शासनाने सदर उपअभियानाचा अंतर्भाव कृषी उन्नती योजनेंतर्गत केला आहे. सदर उपअभियानांतर्गत एकूण आठ घटक असून, घटक क्रमांक १ व २ हे यंत्राची प्रात्यक्षिके, प्रशिक्षण व तपासणी बाबत आहेत. हे दोन्ही घटक १००% केंद्र पुरस्कृत असून, उर्वरीत ६ घटकासाठी केंद्र व राज्य शासनाच्या निधीच्या हिश्याचे प्रमाण ७५:२५ टक्के असे होते. केंद्र शासनाने सन २०१५-१६ पासून घटक क्र. १ व २ यासाठी केंद्र हिश्याचे १०० टक्के अनुदानाचे प्रमाण कायम ठेवले असून, उर्वरीत ६ घटकासाठी केंद्र व राज्य शासनाच्या निधीच्या हिश्याच्या प्रमाणात ५०:५० असा बदल केला आहे. केंद्र शासनाने सदर उपअभियानाच्या मार्गदर्शक सूचना <http://farmtech.gov.in> या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून दिलेल्या आहेत. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार सदर उपअभियान राज्यात राबविण्यासाठी संदर्भाधीन अ.क्र.१ च्या शासन निर्णयान्वये

विविध समित्यांची स्थापना करण्यात आली आहे. त्याचप्रमाणे केंद्र शासनाने मंजूरी दिलेल्या केंद्र हिश्यापोटी ₹ १५९६.०२ लाख व राज्य हिश्याचा ₹ १५९६.०१ लाख निधी, अशा एकूण ₹ ३१९२.०३ लाख निधीच्या कार्यक्रमास संदर्भाधीन अ.क्र. २ च्या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे.

केंद्र शासनाने सदर उपअभियान, राज्यात सन २०१५-१६ मध्ये राबविण्यासाठी संदर्भाधीन अ.क्र. ४, ५ व ६ येथील पत्रांन्वये प्रवर्गनिहाय ₹ १५९६.०२ लाख वितरित केले असल्याचे कळविले आहे. यामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व सर्वसाधारण या प्रवर्गासाठी अनुक्रमे ₹ २५५.३६ लाख, ₹ २०७.४८ लाख व ११३३.१८ लाख निधीचा अंतर्भाव आहे. त्यानुसार केंद्र शासनाने केंद्र हिश्यापोटी वितरित केलेले ₹ १५९६.०२ लाख व राज्य हिश्यापोटी उपलब्ध असलेल्या एकूण ₹ ५००.०० लाखाच्या ७० टक्के मर्यादेत ₹ ३५०.०० अशा एकूण ₹ १९४६.०२ लाख निधीचा कार्यक्रम राज्यात राबविण्यासाठी वित्तीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

केंद्र पुरस्कृत कृषी उन्नती योजनेंतर्गत कृषि यांत्रिकीकरण उपअभियान राज्यात सन २०१५-१६ मध्ये राबविण्यासाठी केंद्र हिश्याच्या पहिल्या हप्त्यापोटी वितरित करण्यात आलेला ₹ १५९६.०२ लाख त्यानुषंगाने राज्य हिश्यापोटी ₹ ३५०.०० लाख, अशा एकूण ₹ १९४६.०२ लाख (अक्षरी रूपये एकोणीस कोटी, सहेचाळीस लाख, दोन हजार फक्त) निधीच्या कार्यक्रमास शासनाची वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर योजनेंतर्गत मंजूर केलेला ₹ १९४६.०२ लाख निधी, खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व सन २०१५-१६ च्या मंजूर तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

लेखाशिर्ष

(रूपये लाखात)

अ)	मागणी क्र. डी-३,
२४०१- पीक संवर्धन,
(००) ११३- कृषी अभियांत्रिकी
(००) (०८) कृषी अभियांत्रिकीकरण उपअभियान (केंद्र पुरस्कृत योजना)
(केंद्र हिस्सा ७५ टक्के)
(२४०१ २५१३)- ३३ अर्थसहाय्य	(१५९६.०२)
ब)	मागणी क्र. डी-३,
२४०१- पीक संवर्धन,
(००) ११३- कृषी अभियांत्रिकी
(००) (१६) कृषी अभियांत्रिकीकरण उपअभियान (केंद्र पुरस्कृत योजना)
(राज्य हिस्सा २५ टक्के)
(२४०१ ८७३६) - ३३ अर्थसहाय्य	(३५०.००)

३. सदर निधी प्रवर्गनिहाय खालीलप्रमाणे खर्ची टाकण्यात यावा.

(रक्कम रूपये लाखामध्ये)

वर्ग	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
अनुसूचित जाती	२५५.३६	५६.००	३११.३६
अनुसूचित जमाती	२०७.४८	४५.५	२५२.९८
सर्वसाधारण	११३३.१८	२४८.५	१३८१.६८
एकूण	१५९६.०२	३५०.००	१९४६.०२

४. मंजूर निधी उप अभियानांतर्गत क्र.३ व ४ च्या घटकांची अमंलबजावणी तसेच Flexi-Fund साठीच खर्च होईल, याची कृषी संचालक (नि.व गु.नि.), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी काटेकोरपणे दक्षता घ्यावी.

५. सदर उपअभियान सन २०१५-१६ या वर्षामध्ये राबविण्यासाठी या शासन निर्णयान्वये वितरित करण्यात येत असलेल्या ₹ १९४६.०२ लाख निधी खर्चाच्या कार्यक्रमासाठी कृषी संचालक (निविष्टा व गुणनियंत्रण), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत असून, सदर निधीचे जिल्हानिहाय वितरण करण्यास त्यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

६. सदर अभियान राज्यात सन २०१५-१६ मध्ये राबविण्याच्या दृष्टिने निधी वितरित करणेसाठी विविध स्तरावरील अधिकाऱ्यांना पुढीलप्रमाणे आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे:-

अ.क्र.	स्तर	पदनाम
१	आयुक्तालयस्तर	सहाय्यक संचालक (लेखा-१), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
२	विभागस्तर	विभागीय कृषी सह संचालक कार्यालयातील लेखाधिकारी
३	जिल्हास्तर	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी कार्यालयातील लेखाधिकारी
४	तालुकास्तर	तालुका कृषी अधिकारी

७. या योजनेचा खर्च मासिक निधी विवरणपत्राच्या मर्यादेत होईल, याची दक्षता कृषी संचालक (निविष्टा व गुणनियंत्रण), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी घ्यावी. उपलब्ध अनुदानाच्या मर्यादेतच कार्यक्रम राबविण्याची आवश्यक ती दक्षता कृषी संचालक (निविष्टा व गुणनियंत्रण), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी घ्यावी.

८. कृषी यांत्रिकीकरण उपअभियानाच्या उद्दिष्ट पूर्तीसाठी संचालक (निविष्टा व गुणनियंत्रण), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेवून उद्दिष्टनिहाय

सविस्तर मार्गदर्शक सूचना सर्व क्षेत्रीय अधिका-यांस निर्गमित कराव्यात. या मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करतेवेळी पुढील प्रमुख अटींचा समावेश करण्याची दक्षता घेण्यात यावी

- I. लाभार्थी निवडताना लहान व सिमांतक शेतकरी, अनुसूचित जाती/जमाती शेतकरी व महिला लाभार्थी यांना प्रथम्य प्राधान्य देण्यात यावे.
 - II. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती लाभार्थ्यांसाठी मंजूर असलेला खर्च त्याच प्रवर्गासाठी करण्यात यावा व याबाबतच्या नोंदी स्वतंत्रपणे ठेवण्यात याव्यात. तथापि, अनुसूचित जाती/ अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी निधीचे वाटप करताना, त्या- त्या जिल्ह्यात त्यांच्या लोकसंख्येच्या प्रमाणात करण्यात यावे.
 - III. ज्या शेतकऱ्यांची उपजिविका केवळ शेतीवरच अवलंबून आहे, अशाच गरजू शेतकऱ्यांना योजनेचा लाभ अनुज्ञेय राहील.
 - IV. एकदा योजनेचा लाभ घेतल्यानंतर, त्या लाभार्थ्यांना योजनेतर्गत पुनश्च लाभ अनुज्ञेय असणार नाही.
 - V. या उपअभियानाचे मुल्यमापन त्रयस्थ यंत्रणेकडून करून घ्यावे.
९. सदर निधी खर्च करताना तो विहित कार्यपद्धती अनुसरून सर्व वित्तीय कायदे/टेंडर नियमावली व नियमांचे /पक्रियेचे /वित्तीय अधिकारांच्या मर्यादेत/ P.W.D. मॅन्युअलचे अधिन राहून/C.V.C. तत्त्वानुसार /CAG च्या निर्देशानुसार /प्रचलित शासन निर्णय /नियम/परिपत्रक/तरतुदीनुसार, बजेट व कोषागरे नियमावलीनुसार खर्च करण्याची कार्यवाही अमंलबजावणी यंत्रणानी करावी. कोणत्याही परिस्थितीत कुठलाही शासन नियम/अधिकाराचा भंग होणार नाही, याबाबत दक्षता घेण्याची जबाबदारी संबंधित क्षेत्रिय कार्यालयाची राहील.
१०. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांप्रमाणे या योजनेचा आर्थिक व भौतिक प्रगतीचा मासिक अहवाल प्रत्येक महिन्याला ५ तारखेपर्यंत केंद्र शासनाला तसेच राज्य शासनाला सादर होईल, व सदर अहवाल केंद्र शासनास सादर करताना त्यामध्ये महिला शेतकरी, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती शेतकरी यांच्यासाठी निर्धारित केलेले भौतिक/आर्थिक लक्षांक व साध्य याबाबतची माहिती वेगळ्याने सादर होईल, याबाबत दक्षता घेण्यात यावी.
११. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाचे परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०१५/प्र.क्र.८५/अर्थ-३, दि. १७ एप्रिल, २०१५ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार व अपर मुख्य सचिव (कृषी व पणन) यांच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१५०९१५१२१०१७६८०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(उ.म. मदन)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (५ प्रती)
२. कुलगुरु, कृषी विद्यापीठे (सर्व)
३. संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे (१० प्रती)
४. जिल्हाधिकारी (सर्व)
५. सर्व सन्माननीय विधीमंडळ सदस्य द्वारा विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
६. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व)
७. सर्व संचालक/ सहसंचालक, कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-१
८. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळ दिनकरराव देसाई मार्ग, गोरेगाव (पूर्व) मुंबई- ६५
९. विभागीय कृषि सहसंचालक (सर्व)
१०. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व)
११. सर्व मुख्य वित्त व लेखाधिकारी (जिल्हापरिषद)
१२. सर्व कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद
१३. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२, मुंबई नागपूर/ (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता)
१४. महालेखाकार (स्थानिय) निकाय लेखापरिक्षा व लेखा प्रतिष्ठा भवन, १०१ महर्षी कर्वे मार्ग, मुंबई-४०००२०
१५. सर्व कोषागार अधिकारी
१६. व्यवस्थापकीय संचालक, राष्ट्रीय कृषि व ग्रामीण विकास बँक, मुंबई
१७. व्यवस्थापकीय संचालक, भूविकास बँक, मुंबई
१८. अध्यक्ष, सर्व जिल्हा परिषदा

- १९.माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- २०.नियोजन विभाग (का-१४३१) /मंत्रालय, मुंबई-३२
- २१.वित्त विभाग (व्यय-१ व अर्थसंकल्प - १३) / मंत्रालय, मुंबई-३२
- २२.ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- २३.मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
- २४.मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव
- २५.निवड नस्ती (कार्यासन -४अ)